

ad utilitatem sanctæ Dei Ecclesiæ, servorumque ejus A insignem te prestitit, reddat per sæcula clariorem. profectum : et vitæ hujus quæcumque sunt spatia * Data septimo Idus Junii, Theodosio Augusto VII et æternis divinisque officiis illustrare contende, ut qui Palladio, viris clarissimis consulibus.

* *Data septimo Idus Junii.* Hæc est illa consularis nota, de fide integre suspecta, quæque tomo primo epistolarum pontificiarum ab hac epistola ex manuscriptis codicibus scripta, abest. SEVER. BINIUS.

ANNO DOMINI CCCCI.

FAUSTUS MANICHÆUS.

LIBER CONTRA FIDEM CATHOLICAM.

(Hic Liber habetur et refellitur ab eminentissimo gratiæ Doctore in xxxii libris contra Faustum Manichæum, quos vide tom. VIII opp. S. Augustini.)

ANNO DOMINI CCCCLIII.

SULPICIUS SEVERUS.

(Galland. Biblioth. Vett. Patr. tom. VIII.)

PROLEGOMENA.

I. SEVERUS presbyter, inquit Gennadius (a), *cognomento Sulpicius, Aquitanicæ provinciæ, vir genere et B litteratura nobilis, sæculo IV desinente claruisse perhibetur: Paulino scilicet Nolano ætate florentior (b), quem anno ccccliii natum edocet Tillemontius (c), in litteris liberaliter institutus, et ingenii facultatis laudem adeptus, facundi nominis palmam cæteris in foro præripuit. Uxorem duxit ex consulari familia, magnisque opibus affluit (d). Sed sæculo demum abdicato, monasticæ disciplinæ totum se addixit, paupertatis atque humilitatis amore conspicuus (e). Quod sane variis ex Paulini epistolis palam astruit vir eruditus (f). Num vero sacerdotio fuerit initiatus, quamvis id asserat Gennadius, non est adeo exploratum, ut nullus hac de re dubitandi locus supersit (g). Beato Martino episcopo Turonensi et Paulino Nolano familiariter usus fuit. Sub vitæ finem a Pelagianis fuisse deceptum tradit idem Gennadius: ejus tamen narrationem vir doctus modo laudatus suspectam reddit (h): qui et Massiliæ anno circiter ccccx Severum e vivis excessisse ferme quinquagenarium existimat (i).*

II. Complura luculento sermone conscripta reliquit Severus, Sallustium in primis assectatus. Ejus operum seriem hic verbis exponere juverit V. C. qui eadem paucis exceptis haud ita pridem diligenter admodum expolita atque illustrata in lucem emisit; cujus propterea editionem præ cæteris seligendam typisque nostris exprimendam putavimus. Sic igitur ille (j): « Scripsit itaque (Severus) Martini vitam, ut in votis habuerat, quum tamen non nisi post Martini obitum edidisse, idque anno fere cccc vergente, satis superque demonstravimus (k). Martini Vitam proxime præverunt partim, partim secutæ sunt tres epistolæ de eodem argumento scriptæ, de quibus alibi fusius (l).

III. « Aliud interim aut eodem anno cccc aut non multo post opus suscepit, *Historiæ nempe Sacræ* breviarium jam inde a mundi initio ad Silicionem usque consulem, qui eo nimirum anno consul primum prodit. Huic operi absolvendo intentus erat biennio post, quum a Paulino petiit ut quasdam chronologiæ difficultates in ea occurrentes sibi explanaret: quod colligimus ex epistola 28 Paulini anno

LXV; Tillem. Mem. eccl. tom. XII, p. 689, not. 2 sur S. Sulp. Sévère.

(h) Hier. de Prato, l. c. § 12, pag. LXIX.

(i) Idem ibid., § 15, pag. LXXV.

(j) Hier. de Prato, l. c. § 11, pag. LXVIII.

(k) Idem, dissert. 1. 2 et 3 opp. Sulp. Sever tom. I, pag. 149-231.

(l) Idem, dissert. 1, §§ 5 et seqq.

(a) Gennad. lib. de Vir. illustr. cap. 19.

(b) Paulin. epist. 5, § 5.

(c) Tillem. Mem. eccl. tom. XIV, p. 724, not. 9 sur S. Paulin.

(d) Paulin. l. c. § 6.

(e) Gennad. l. c.

(f) Hier. de Prato Vit. Sulp. Sever. § 8, pag.

LXI seqq.

(g) Hier. de Prato Vit. Sulp. Sever. § 10, pag.

ccccii scripta, qua illi respondet se de ea re Rufinum consuluisse, et si quid is opis attulerit, facturum certiore. Sed et anno ccccm accepta a Paulino historia inventionis sanctæ Crucis, quam ejus epistola 31 ad eundem scripta fuisse narrat, eam libello suo adjecit, iisdem fere verbis expressam. »

IV. « Anno demum ccccv Severus *Dialogos* suos vulgavit, de quibus in duabus nostris dissertationibus agimus ^a. Præterea toto eo temporis spatio quam plurimas *Epistolas* scripsit, quas Gennadius primo loco his verbis commemoravit: *Scriptis non contemnenda opuscula: nam epistolas ad amorem Dei et contemptum mundi exhortatorias scripsit sorori suæ multas, quæ et notæ sunt* (ex his una tantum aut altera ætatem tulit): *scripsit et ad Paulinum prædictum duas, et ad alios alias: sed quia in aliquibus familiaris necessitas inserta est, non digeruntur*. Doleandum sane est, quod jam tum Gennadii ævo minori in pretio essent, nec digererentur, seu dispersæ non in unum corpus conjungerentur hæ Severi epistolæ, nimirum quod circa τὰς φιλικάς φιλοπονησίους seu dulcedines amicitia (qua etiam de causa

^a Idem ibid. et dissert. 5 et 6 pagg. 259-317.

in aliquibus libris manuscriptis epistola ad Bassulam obtruncata exhibetur) essent occupatæ: sic enim interpretor Gennadii verba: *Sed quia in aliquibus familiaris necessitas inserta est, non digeruntur*: nam una hujus generis, et quidem perbrevis, quæ ad Paulinum scripta adhuc superest, satis declarat quam et cæteræ dignæ essent quæ cedro linerentur. Hæc omnia porro quæ diximus, ad annum usque ccccv pertingunt. Quid postea Severus egerit, ubi fuerit, quamdiu vixerit, quidve omnino illo sit factum, incertum est: nam in Paulini epistolis, post eas quas anno sequenti ad eum per Victorem se misisse scribit epistola 43, num. 2, ne verbum quidem de ipso amplius occurrit. » Hactenus vir eruditus.

V. Quandoquidem vero in nova editione Veronensi quam secuti sumus, desiderabantur *Epistolæ septem* Severi nomine inscriptæ ac superiore sæculo evulgatæ, quarum *duæ* Baluzio, aliæ *quinque* Dacherio acceptæ referuntur; eas propterea eidem editioni attextendas curavimus. Ex quibus tres priores auctorem Severum nostrum agnoscere perhibentur: quatuor autem reliquæ falso ipsi suppositæ comperiuntur. Quid porro studii et operæ in iisdem Epistolis rursus excudendis post Clericum præstiterimus, ex notis subjectis quisque facile perspiciet.

VETERUM TESTIMONIA DE SULPICIO SEVERO.

I. ^a S. PAULINUS NOLANUS, *epist. 5, alias 1, scripta anno 395, num. 5 et 6, ita ad eum scribit*:

Tu, frater dilectissime, ad Dominum miraculo majore conversus es, quia ætate florentior, laudibus abundantior, oneribus patrimonii levior, substantia facultatum non egentior, et in ipso adhuc mundi theatro, id est, fori celebritate, diversans et FACUNDI NOMINIS PALMAM TENENS, repente impetu discussisti servile peccati jugum, et lethalia carnis et sanguinis vincla rupisti, neque te divitiæ de matrimonio familiaris consularis aggestæ, neque post conjugium peccandi licentia, et cælebs juvenas ab angusto salutis introitu et arduo itinere virtutis in mollem illam et spatiosam multorum viam revocare potuerunt..... Tu ergo verus factor legis, et Evangelii non surdus auditor, qui corpus et mundum conficiens cruci, delicias juventutis, et vitæ præsentis mala gaudia provenenis et luctibus aversatus es, respuens patrimoniorum onera ceu stercorem, merito socrum sanctam ^b omni liberaliorem parente in matrem sortitus æternam, quia cœlestem Patrem anteverteras terreno parenti; exemplo apostolorum ^c relicto patre in navicula fluctuante, scilicet in hujus vitæ incerto cum rebus rerum suarum et implicatione patrimonii relicto, Christum secutus: nec minoris domesticis opibus INGENII FACULTATIS LAUDEM ab hominibus non

accipiens, et inanis gloriæ sublimiter negligens, piscatorum prædicationes Tullianis omnibus et tuis litteris prætulisti, confugisti ad pietatis silentium, ut evaderes iniquitatis tumultum: mutescere voluisti mortalibus, ut ore puro divina loquereris, et pollutam canina facundia linguam, Christi laudibus et commemoratione ipsa pii nominis expiæres.

Idem *epist. 11, alias 5, scripta anno 397, ad eundem, num. 4.*

Neque sat habes occasionibus cunctis revisere, nisi et pueros tuos mittas, nec solum de famulis, sed et de filiis sanctis, quorum benedicta in Domino prole lætaris, eligis tabellarios, quorum oculis nos videas, et ore contingas. Speciosi nobis pedes illorum tamquam evangelizantium bona: nuntiant enim nobis et afferunt ea quæ ad pacem sunt de te, cum proferunt opera Domini, quæ aut operaris in verbo Dei, aut scribis in spiritu Verbi.

Ibid., num. 11.

Te vero victa lege membrorum et exteriori corrupto puram conspersionem parare ^d, et sine fermento azymum Christo confici, eloquia tua tam facunda quam sancta testantur; neque enim tibi donatum fuisset enarrare Martinum, nisi dignum os tuum sacris laudibus mundo corde fecisses. Benedictus igitur tu homo Domino, qui tanti Sacerdotis et ma-

^a S. Paulinus Nolanus, intimus Sulpicii Severi amicus, plures ad eum scripserat epistolas, quarum hodie existant 15 tantum, ex quibus hæc pauca excerptissimus; licet omnes et singulæ totidem sint Severi virtutum præclarissima testimonia.

^b Scilicet Bassulam, ad quam data est epistola 3.
^c Monet Le Brunius hoc verbum relicto in editione Schotti deesse: et sane redundare videtur.

^d Al. parari: quod magis placet.

nifestissimi Confessoris historiam tam digno sermone A quam justo affectu percensisti : beatus est ille pro meritis, qui dignam fidem et vitam suam meruit historicum, qui et ad divinam gloriam suis meritis, et ad humanam memoriam tuis litteris consecratur.

Ibid., num. 13, in fine :

Sed in me peccatorem fugere, non pauperem, Martini beatissimi frequentator argueris ; quem certe nunquam desiderasses, si tibi corporis esurire timuisses.

Idem epist. 23, alias 3 et 4, scripta anno 401 ad eundem, num. 3, de Victore loquens :

Verè recognovimus in eo sanctorum formulam beatorum Martini et Clari, quem proximo intervallo illustris magistri sequacem ^a te auctore cognovimus. Horum se unius in regeneratione progeniem, alterius B in via comitem fuisse filius pacis Victor asseruit.

Ibid., num. 4 :

Vix ut me aquam ministrare manibus suis sineret : ex libro enim tuo istius gratiam servitutis adamavi, ut minimam saltem guttulam de sacris Martini actibus delibarem.

Idem epist. 24, alias 2, scripta et missa cum superiore, num. 1 :

Cur audeas nobis, ut decertato agone victoribus, palmam perfectionis ascribere, quod omnem terrenæ possessionis ^a Marcianam exposuisse videamur : te contra adhuc infelicem et in luto facis infernæ adhærentem ingemiscas, quod vel unum, ut scripsisti, prædolum non vendidisse videaris ; cum ipsum quoque æque ut vendita a tuo jure præsentem alienaveris, C ut majoribus fidelibus bis devotus existeres Deo, diverso mercimonii opere, sed uno vitæ lucro intra ejusdem præcepti terminos venditor largitorque fundorum, et ideo sine animi captivitate possessor ; quia et quæ reservasti, Ecclesia te serviente possideat. Adde et quæ num. 3 et 4.

Idem epist. 27, alias 14, scripta itidem anno 401, ad eundem, num. 3 :

Ineffabile mihi est, quanta me voluptate perfuderint, cum referrent et actus et sermones tuos et perfectum cor tuum charitatis divinæ scientia, qua humilis et excelsus, pauper et dives, servus et liber, famulus conservus, fratribus servus, pauperibus dives in visceribus misericordiæ, divitibus pauper in spiritu mansuetudinis, humilis virtute pietatis, arduus sublimitate virtutis, et servus Deo, liber mammonæ, totum in te spirare Martinum, florere Clarum, maturari Evangelium prædicabant.

Idem epist. 28, alias 9, scripta anno 402, num. 5 :

Præterea autem jussisti, nimium opulenter tibi de paupere tuo blandiens, ut quæ de te annalibus non unius gentis, sed generis humani fugerent, ego vide-

^a Alludit ad ea quæ Severus in epist. 2, ad Aurelium scripserat.

^b Ita editio Rosweydi, et Le Brunii ex mss.; alibi tamen legitur Melanii.

^c Ex hoc atque locis Paulini aperte colligas, ipsi admodum charum fuisse Rufinum : Severo vero cum eodem nullam intercessisse amicitiam hinc

licet quasi peritior edocerem. Sed sibi imputet famem, qui pauperis amici forem pulsat, et promptuarium inane scrutatur. Numquam enim in hæc investiganda et colligenda mihi contentum studium fuit : nam etiam in tempore veteri, quo videbar legere nec legenda, ad historicis scriptoribus peregrinatus sum. Attamen nunc operis tui curam gerens, quo te pro utilitate fidei nostræ inspiciendis et conferendis præteritorum temporum rationibus occupatum indicasti, quod de me non habui, de fratris unanimis opulentiori thesauro petivi ; et ipsam annotationem, quam commentarii vice miseris, litteris meis inditam direxi ad Rufinum presbyterum, sanctæ Melanii ^b spiritali in via comitem, vere sanctum et ple doctum, et ob hoc ^c iustitia mihi affectione junctum. Si ille hæc, quæ merito te permovent, de annorum sive regnorum non congruente calculo hiantis historię causas non ediderit, qui et scholasticis et salutaribus litteris Græcæ juxta et Latine dives est ; vereor ne apud alium in his regionibus frustra requiramus. Quod si præsumptioni de se metè satisfecerit, prima occasione, si Dominus fuerit, transmittam unanimitati tuæ, utcumque mihi super hac ratione rescripserit.

Idem epist. 29, alias 10, scripta eodem quo superior tempore ad eundem, num. 6 :

Quo etiam illustri illi materia et eloquentia libro tuo vicem aliquam videam reddere ; si feminam (Melanium) inferiorem sexu, virtutibus Martini Christo militantem prosequar, quæ, etc.

Ibid., num. 14, de eadem Melanio loquens :

Non tuli, frater, ut te ista nesciret. Ut gratiam in te Dei plenius nosceret, tuo te illi magis quam meo sermone patefeci : Martinum enim nostrum illi studiosissimæ talium historiarum ipse recitavi. Quo genere te et venerabili episcopo atque doctissimo Nicetæ, qui ex Dacia Romanis merito admirandus advenerat, et plurimis Dei sanctis, in veritate non magis tui prædicator quam mei jaclans, revelavi : gloria enim mihi est, diligere ^d te et amari, quem famulum veritatis consona linguæ vita testatur.

Idem epist. 32, alias 12, scripta anno 405 ad eundem.

Inter versiculos, quos mittit ipsi aliquibus in locis basilicæ ab eo edificatæ et depictæ parietibus inscribendos, hi habentur, num. 3 :

Dives opum Christo, pauper sibi, pulchra Severus
Culmina sacratis fontibus insituit.

Ibid., num. 5 :

Corpore, mente, fide castissimus incola Christi

Condidit ista Deo tecta Severus ovans.

Totus et ipse Dei templum viget hospite Christo,
Gaudentemque humili corde gerit Dominum.

planè liquet. Itaque corrigendus Norisius qui Hist. Pelag. lib. 1, cap. 2, scripsit : Paulinum Nolanum, et Severum Sulpicium non modo Rufini amicis, sed et encomiastas fuisse, ex ipsorum litteris salis intelligitur.

^d Fortè a te.

Ecce velut trino colit unam nomine mentem ;
Sic trinum sancta mente sacravit opus.

II. PAULINUS S. Ambrosii Mediolanensis episcopi notarius, initio ejus Vitæ quam scripsisse autumant anno 412 aut 413 aut saltem 422 ^a ad beatum Augustinum episcopum ita scribit :

Hortaris, venerabilis pater ^b Augustine, ut sicut beati viri Athanasius episcopus et Hieronymus presbyter stylo persecuti sunt vitas SS. Pauli et Antonii in eremo positorum, sicut etiam Martini venerabilis episcopi Turonensis ecclesie: *Severus servus Dei* LUCULENTO SERMONE contextuit ; sic etiam ego beatissimi Ambrosii episcopi Mediolanensis ecclesie meo prosequar stylo. Sed ego ut meritis tantorum virorum, qui muri ecclesiarum sunt et eloquentie fontes, ita etiam sermone me imparem aŕvi.

III. S. HIERONYMUS scribens, circa annum 415, in *Ezechiels cap. xxxvi* :

Neque enim juxta Judaicas fabulas, quas illi *Severus* appellant, gemmatam et auream de vobis exspectamus Jerusalem : nec rursus passuri circumcisionis injuriam, nec oblaturi taurorum et arietum victimas, nec sabbati otio dormitemus. Quod et multi nostrorum, et præcipue Tertulliani liber qui inscribitur *De spe fidetium*, et Lactantii Institutionum volumen septimum pollicetur, et Victorini Petabionensis episcopi crebræ expositiones, et super *Severus* noster in Dialogo, cui Gallo nomen imposuit : et ut Græcos nominem, et primum extremumque conjungam, Irenæus et Apollinaris.

IV. UNANIMUS presbyter in epistola ad Pacatum *De Obitu S. Paulini*, scripta anno 441 aut paulo post :

Martinus autem vir per omnia apostolicus, cujus ^c Vita ab omnibus legitur, Galliarum episcopus fuit.

V. PROSPERUS AQUITANI *Chronicam Pitholanum*, quod desinit in annum 404, ad annum Arcadii et Honorii IX :

Severus, ex disciplina sancti Martini, ejus vitam tribus explicat libris.

^a Vide Tillem. in Vita S. Ambrosii § 2.

^b Ex his verbis jure possumus arguere et cognitam et in pretio habitam fuisse S. Augustino S. Martini Vitam a Severo scriptam : neque tamen verum esse comperio cum in epistolis suis Severi mentionem, aliquando fecisse : nam quod in omnibus fere Severi editionibus ejus testimonium producit ex epist. 205, nihil moror : In comperto enim est eam epistolam Augustino falso ascriptam, quod vero alii, hinc non ignobiles scriptores, Labbeus, Bailletus, Natalis ab Alexandro, epistolam ejusdem 25 citant, eodemque tempore annuntiant eam hinc num. 205 prænotatur supposititiam esse, profecto graviter allucinabitur : nulli enim, quod comperidit, in epistolis Augustinus Severi nostri meminit, et sane in antiquis editionibus, ad quas provocat Bailletus, epist. xxv ne quidem Augustini est, sed Hieronymi.

^c Hæc autem, non alia certe ab ea quam Severus edidit.

^d Pro similes.

^e Collatione facta cum tribus mss. codicibus, primo antiquissimo Capituli Veronensis, in quo habetur integer liber ejusdem Gennadii ; altero Brixiano, et tertio Veneto, in quorum primo præmittitur Dia-

A VI. PAULINI PETROCORICENSIS, qui *Vitam beati Martini versu expressit circa annum 460, lib. v, vers. 193 et seqq.* :

Testis adest docto mirabilis ore Severus,
Et tota Christum cordis virtute secutus,
Insignis mundi titulis, sed clarior illa,
Qua mundum tenuit, sanctæ virtute fidel ;
Nobilitate potens, sed multo extantius idem
Nobilior Christi cultu quam sanguinis ortu.
Hic Sacrum Canonem, distentæ et scripta coarctans
Historiæ, geminis coniecit cuncta libellis,
Quæcumque a primis percurrerat edita sæclis.
Idem Martini titulos vel gesta retexens,
Scrutator cantus veri, Adusque relator,
Protulit in medium tam claræ insignia vitæ ;
Sic justam retinens æquato examine libræ,
Ne dubia astrueret dicens, nec certa taceret.
Hic Sancto peræpe pie sociatus adhæsit,
Ut solet in speculo cordis perspicuo mentis
Cognatæ ^d similis morum sociare figuras :
Quo magis credendum est testem magis esse proba-

(tam,

Qui coram comperta docet, cum visa loquatur.

VII. GENNADIUS in ^e *Catalogo de Viris illustribus*, quem scribat circa annum 494 ^f, sub numero 19 :

Severus presbyter, cognomento Sulpicius, Aquitanicæ provincie, vir genere et litteratura ^g nobilis, et paupertatis atque humilitatis amore conspicuus, charus ^h etiam sanctorum virorum Martini Turonensis episcopi, et Faulini Nolensis, scripsit non contemnenda opuscula : nam epistolas ad anorem Dei et contemptum mundi hortatorias scripsit sorori suæ multas, quæ ⁱ et notæ sunt. Scripsit ad Paulinum ^j predictum duas, et ad alios alias : sed quia in aliquibus etiam familiaris necessitas inserta est, non digeruntur. Composuit et Chronica ; scripsit et ad multorum profectum Vitam beati Martini monachi et episcopi, signis ^k et prodigiis ac virtutibus illustris viri : et collationem Postumiani et Galli se mediante et iudice de conversatione monachorum Orientalium

logis, in altero postponitur hoc de Sulpicio Severo testimonium : Hæc cum aliis libris impressis.

^f Vide Norisium Hist. Pelag. lib. II, cap. 18.

^g *Litteratura* : ita Venetus, et ita legit Pastrengus : favent Capitularis et Brixianus, qui habent *littera* : et ita legitur in editione Parmensi anni 1480 Operum D. Hieronymi. Ea voce usus Gennadius et in Prudentio, *Vir sæculari litteratura eruditus*. Vulgat. habent *litteris*.

^h Editio Gennadii Hamburgi curata a Joanne Alberto Fabricio, quam sequitur editio Hieronymiana Veronensis, habet *clarus... notitia*, contra mss. et impressorum fidem. Sic Hieronymus lib. de Vir. Illustr. in Serapione, *Charus Antonii monachi* ; et Tertullianus de Pœnitentia cap. 9 : *Charis Dei adgeniculari*.

ⁱ Conjunctio *et*, quæ abest ab editione Hamburg. et Veronensi, habetur in Cap. et in editione Parmensi.

^j Ad supradictum Paulinum Nolanum duas. Cap. Brix. cum Parm. editione ; quæ cum Veneto libro, et aliis impressis præmittit et : et ad supradictum.

^k Et prodigiis in Brix. non apparet.

et ipsius Martini habitam in Dialogi speciem ^a duabus in concisionibus comprehendit : in quarum priore refert suo tempore apud Alexandriam ^b synodo episcoporum decretum, Origenem ^c et cautius a sapientibus pro bonis legendum, et ^d a minus capacibus pro malis ^e repudiandum. Hic in senectute sua a Pelagianis deceptus, et agnoscens loquacitatis culpam, silentium usque ad mortem tenuit, ut peccatum quod loquendo contraxerat, tacendo ^f penitus emendaret.

VIII. GELASIUS in concilio LXX episcoporum, Decreto de Apocryphis Scripturis edito anno 496 :

Opuscula Postumiani et Galli apocrypha.

IX. VIGILIUS TAPSENSIS, qui floruit sub finem sæculi v non interpres sed auctor disputationis Athanasii contra Arium, in Proœmio :

Sed si illud recolat, quod in Chronica sua beatæ memoriæ ^g Sulpicii severus posuit, dicens : Duo Arii tamquam duo serpentes ex uno ore sibilabant ; duos Arios fuisse evidenter reperiet.

X. EUGIPIUS presbyter, discipulus S. Severini Noricorum apostoli, in ejus Vita, quam scripsit ut ipse testatur in epistola ad Paschasium diaconum, biennio post consulatum Importuni, id est Coss. Felice et Secundino, anno Christi 511 :

Severus quoque Sulpicius refert ex relatione Postumiani, virum quemdam magnis virtutibus signisque mirabilem, ad expellendam de corde suo jactantiæ vanitatem quam incurrerat, exorasse ut, permissa in se mensibus quinque diaboli potestate, similis his fieret quos ipse curaverat.

XI. VENANTIUS FORTUNATUS, qui postea fuit Pictavensis episcopus, in Vita Martini scripta ante annum 570, lib. II, vers. 467 et seqq. :

Cujus ^h prosaicus cecinit prius acta Severus
Versibus intonuit Paulinus deinde beatus :
Æquiparare ⁱ valens illustris uterque relator,
Materia victi sed et ipsi carmine cedunt.

Et lib. III, vers. 10 et seqq. :

Ante per Adriacos fluctus dare vela videbar
Cum duce Sulpicio, bene cujus ab ore venusto
Martini sacros dulcis stylus edidit actus,
Quos ego sub geminis claudio pede curro libellis.

Et paulo infra :

Dum tamen alta peto, resonet mihi Gallus in aure
Gesta beata viri, i qua mitiget unda tumorem,
Et sermone viam relevet sale fabula dulcis.

^a Miracis, Fabricius et alii ; in tribus incisionibus : male : duabus in concisionibus est in Cap. et Parm. editione, quibus suffragantur Brix. et Ven., in duabus concisionibus ; al. edit., duabus incisionibus.

^b Edit. Hamburgensis et Veron., in synodo. Male alii quidam libri impressi, apud Alexandrinam synodum episcoporum decretum.

^c Et cautius. Et est ex Cap. et Brix. Parm. edit. et aliis.

^d In Cap. Brix. mss. et edit. Parm., a minus capientibus.

^e Hamburg. et Veron. edit., refutandum : sic habet et Ven. liber.

^f Ita libri omnes præter Hamburg. et Veron. qui

A Deferor ecce freto, fugiunt et littora visum :
Remiget hic Gallus, Martinus vela gubernet.

XII. GREGORIUS TURONENSIS Hist. Franc. lib. I, cap. 7 :

Hoc vero ^k holocaustum in monte Calvariæ, quo Dominus crucifixus est, oblatum fuisse, Severus narrat in Chronica.

IDEM lib. II Hist. Franc., in Proœmio :

Sic et Eusebius, Severus Hieronymusque in Chronicis, atque Orosius, et bella regum et virtutes martyrum pariter texuerunt.... Venientes ergo per ante dictorum auctorum historias, ea quæ in posterum acta sunt, Domino jubente, disseremus.

IDEM Hist. Franc. lib. X, cap. 31 :

B De cujus (S. Martini) vita tres a Severo Sulpicio libros conscriptos legimus.

IDEM lib. I Mirac. S. Martini :

Multi sunt qui virtutes S. Martini vel stante versu vel stylo prosaico conscripserunt, de quibus primus ille Severus Sulpicius, cui tantus fervor amoris fuit in Sanctum Dei, ut eo adhuc degente in sæculo unum librum de mirabilibus vitæ ejus scriberet : exinde post transitum beati viri duos libros scripsit, quos Dialogos voluit vocitari ; in quibus nonnulla de virtutibus eremitarum anachoretarumque, referente Postumiano, inseruit : sed in nullo inferiorem nostrum potuit reperire Martinum, quem apostolis sanctisque prioribus exæquavit, ita ut etiam diceret, Felicem quidem Græciam, quæ meruit audire Apostolum prædicantem ; sed nec Gallias a Christo derelictas, quibus donavit Dominus habere Martinum.

IDEM in epistola præmissa quatuor libris de Miraculis S. Martini episcopi :

Miracula illa quæ Dominus Deus noster per beatum Martinum antistitem suum in corpore positum operari dignatus est, quotidie ad corroborandam fidem credentium confirmare dignatur. Ille nunc exornans virtutibus ejus tumulum, qui in eo operatus est cum esset in mundo ; et ille præbet per eum beneficia Christianis, qui misit tunc præsulem gentibus perituris. Nemo ergo de ante actis virtutibus dubitet, cum præsentium signorum cernit munera dispensari, cum videt claudos erigi, cæcos....

D Ego vero fidem ingerens libri illius ^l qui de ejus vita ab anterioribus est scriptus, præsentis virtutes, quantum ad memoriæ recolo, memoriæ in poste-

habent panitens, ex cod. Corbeiensi ; cujus variantes lectiones habes in Tom. II editionis Parisiensis S. Hieronymi.

^g Sed verba citata non sunt propria Severi. Vid. Histor. Sacræ lib. II, cap. 35.

^h Martini.

ⁱ Lege volens.

^j Forte quo.

^k Loquitur de Abrahamæ sacrificio. Sed hic locus non habetur in Severo.

^l Vel Severi opuscula singillatim his verbis indicat, vel Severi, Paulini et Fortunati opera in unum volumen compacta.

rum, Domino iubente, mandabo.... Utinam Severus, aut Paulinus viverent, aut certe Fortunatus adesset, qui ista (*Miracula S. Martini*) describerent!

Idem lib. I de *Mirac. S. Martini* cap. 4, in fine :

Sed et si ad Severi recurramus historiam, ipsa hora cum sibi scripsit ^a in libro Vitæ suæ fuisse revelatum.

Idem lib. II de *Mirac. S. Mart.* cap. 32 :

Cum talia miracula, quæ scripsimus, quotidie cernamus, quid illi miseri sunt dicturi, qui Severum in Vita sancti antistitis mentitum esse pronuntiant? Nam audivi quemdam nequam, ut credo, spiritu repletum, proloquentem non potuisse fieri, ut oleum sub Martini benedictione crevisset : sed nec hoc, quod elapsa ampulla, super stratum marmoris corruens, perstitisset illæsa ^b.

Idem ibidem, cap. 49 :

Venerat dies festus solemnitatis beati, in qua cætera populorum multa concurrerant... Denique Sacerdotibus qui advenerant, ad agenda solemnia procedentibus, cum lector, cui legendi erat officium, advenisset, et arrepto libro Vitam sancti cœpisset legere Confessoris, etc. ^c.

XIII. Jonas monachus Bodiensis, fere æqualis S. Columbano abbati, qui obiit anno 615, cujusque vitam scripsit, quæ habetur sæculo II Benedict. apud P. Mabillon. et nonnihil interpolata apud Surium; in Præfatione illius Vitæ hæc habet :

Beatus Athanasius Antonii, Hieronymus Pauli et Hilarionis, vel cæterorum quos cultus bonæ vitæ laudabiles reddebat; Postumianus vero, Severus et Gallus Martini egregii pastoris, nostris eorum memoriam dimiscere sæculis: plerique aliorum, etc.

XIV. In Prologo Vitæ S. Projecti episcopi et martyris, cujus mortem Sigebertus anno 670 consignat, auctore cœtaneo anonymo.

Sed ut ad sacros veniam anachoretas, atque confessores, beatus Athanasius Alexandrinus episcopus Antonii, sanctus vero et eruditissimus vir Hieronymus Pauli et Hilarionis, vel cæterorum quos cultus bonæ vitæ laudabiles reddebat, edidit acta: Postumianus vero, Severus et Gallus Martini egregii vitam suis edidere schedulis... Jonas etiam nostræ memoriæ tempore vir eloquens vitam beati Columbani et discipulorum ejus Athalæ, Eustasii et Bertulfi luculentissime edidit.

XV. Ex Epitome Canonum, quam Adrianus summus Pontifex Carolo magno Romæ obtulit anno circiter 774 ^d.

Sciendum est autem, hunc Osium inter cccxviii

A Patres Nicæni concilii honorabilem fuisse, atque ab apostolica sede cum Victore et Vincentio presbyteris destinatum, ^e qui et Hispanus usque ad tempus Constantii principis in corpore legitur permansisse. Hic tamen in extremis suis satis pueriliter desipuit, ut Severus Sulpicius in Chronicis suis testatur, asserens quod Constantius imperator numerosissimum Ariminense concilium ab eo contra catholicam fidem congregatum Arianæ hæresi subscribere compulisset. Unde etiam, etc.

XVI. Ex Collectione historica chronographica ex Idatio, collectore quodam Gallo, Carolo magno compari :

Anno ^f undecimo regni Arcadii Martinus episcopus Spiritu sancto plenus et vir apostolicus transit ad B Dominum carne deposita : cujus vitam et mirabilia quæ fecit, SEVERUS VIR SUMMUS, discipulus ipsius, qui et Chronica, alia quam hæc sunt, ab initio Genesis apertissime scripsit ^g.

XVII. Martyrologium RHABANI, ex tom. II part. II Thes. Monum. Eccl. Henrici Canisii, ad annum 804 :

Novembris III idus. Depositio beati Martini Turonensis Archiepiscopi et Confessoris, cujus vita et doctrina per miracula quæ Dominus per eum fecit, pene omnibus fidelibus claret, nec necesse est aliquid hic inde a nobis commemorari, quia ipsius vitam, virtutes et signa Sulpicius Severus luculento sermone manifeste descripsit; nec non et Gregorius ejusdem urbis episcopus in Miraculorum libris plenissime disseruit.

XVIII. Ado Viennensis in Chronico, quod perduxit ad annum 874.

Severus presbyter ^h, cognomento Sulpicius, Aquitanicæ provinciæ, vir genere et litteris nobilis, et paupertatis amore conspicuus, charus etiam sanctorum episcoporum Martini Turonensis et Paulini Nolani, moritur. Hic in senectute sua a Pelagianis deceptus, et agnosceus loquacitatis culpam, silentium usque ad mortem tenuit, ut peccatum quod loquendo contraxerat, tacendo penitus emendaret.

XIX. S. Odo Abbas Cluniacensis, qui obiit anno 842, Serm. 4 de combustione Basilicæ beati Martini, qui habetur tom. XVII Bibl. PP. pag. 266 :

D Quem (S. Martinum) sicut de eo perhibetur, usquequaque Deus mirificans, etiam in hoc glorificat, quod ⁱ omnis qui de illo et prosaice et metrica sive etiam rhythmicè scripserunt, et sancti et periti

^a Al., cum libro : et melius. Si legamus in libro, indicat epistolam ad Aurelium.

^b Habentur hæc duo miracula Dial. III, cap. 3. Hos Dialogos sub Vita S. Martini comprehendit, ut vidimus et epistolas comprehendere in Testimonio superiori.

^c Huic adde cap. 29 ejusdem libri II, et cap. 42 lib. III, quibus locis de libro Severi agi videtur.

^d Ita in collectione Conciliorum, et in Antiquis Lectionibus Canisii tom. II. Vide tamen quæ illis

annotavit Sirmondus.

^e Forte, qui in Hispaniis.

^f Alii legunt decimo quinto seu xv. Vide Tillem. in Martini Vita, not. 12, col. 781.

^g Hunc locum præ oculis habuerunt Vossius alique, qui Idatium scribunt laudasse Severum : itaque Tillemontius loco supra citato scribit : Mais je n'ai pu trouver cet endroit dans Idace.

^h Hæc omnia ad verbum ex Gennadio.

ⁱ Lege omnes.

fuisse, et dulci admodum et congruo eloquio noscuntur quæ a pertulerunt edidisse ^b.

XX. Hugó archidiaconus Turonensis in *Dialogo de quodam miraculo quod contigit in translatione S. Martini, quem Dialogum scriptum vult Mabillonius post annum 1012, apud eundem Mabillonium Analectorum tom. 1.*

Sed ut ad Martinum recurram, habet et ipse virtutum suarum egregios interpretes, sicut et has ipse occultare noluerit; habet, inquam, Paulinum, virum apostolicum, Fortunatum, Severam et Gallum, qui isti Martinum usque ad extremos mundi cardines, velut evangelici testes, iussiderunt.

XXI. HERMANUS CONTRACTUS in *Chronico facta editio-nem Canisii Antiqu. Lection. tom. III, part. 1, quod perduxit ad annum 1034, hæc habet ad annum 597:*

Sanctus Martinus Turonorum episcopus post multas virtutes migravit ad Dominum anno ætatis LXXXI; episcopatus vero XVI, cujus virtutes et vitam Sulpicius Severus egregio edidit stylo.

Ex eodem Chronico juxta Ursinii ms. a Pistorio edito tom. I Scripturum rerum Germanicarum, ad annum 590:

Hoc tempore S. Martinus, Ambrosius episcopi, Hieronymus presbyter, Joannes Chrysostomus, Augustinus et Severus, alique quamplures doctores claruerunt.

Ibidem ad annum 597:

Sanctus Martinus episcopus migravit ad Dominum C anno ætatis LXXXI, episcopatus vero ^c XXII, cujus vitam et virtutes Sulpicius Severus egregie composuit.

XXII. PETRUS DAMIANI, qui floruit circa annum 1070, in sermone de S. Martino:

Nobilis ille confessor, sacerdotum gloria, gemma pontificum, clericorum forma, lumen monachorum, solemne diem universitati nostræ præfixit. Hic est Martinus miraculorum potestate sublimis, qui terrarum orbem lumine suæ cognitionis implevit. Ægyptus, religionis mater et eremitarum secundissima nutrix, Martinum tantis filiis posuit in exemplum. Crevit in immensum fama nominis ejus, et ausa est in ipsam apostolorum irrumperè dignitatem, quorum manus tractaverunt de verbo vitæ, qui filium hominis inter filios hominum felici vobis officio divulgarent. In omnem terram pervagata est memoria tanti pontificis, et ubicumque resonat. Stiles Christiana, sonat vita Martini. Et post pauca: Actus ejus et vitam SEVERUS INSIGNIS ORATOR ita suo nobilitavit eloquio, ut et historiam relatione plena veritate proponeret, et rhetoricis legibus multipliciter insigniret.

XXIII. SIGEBERTUS GEMBLACENSIS monachus in Chro-

nico, quod ad annum usque 1112 perduxit, hæc habet ad annum 599:

Florebant in Ecclesia hoc tempore sancti et docti viri Joannes Chrysostomus ... in Aquitania Severus, qui vitam S. Martini et multa alia scripsit; qui in senecta a Pelagianis seductus, silentium usque ad mortem tenuit, tacendo corrigens quod loquendo peccavit.

XXIV. S. ULBARTUS in *collectione Antiquiorum consuetudinum Cluniacensis Monasterii concinnata anno 1110, hæc habet cap. 43, quod est de Festivitate S. Martini, etc.:*

Cujus Vita cum sit luculento stylo composita, et de ipsius adeo virtutibus admiranda, SS. Patres nostri, sicut in Assumptione S. Mariæ, ita hic quoque noluerunt, ut in ejus (Martini) Depositione aliud Evangelium pronuntiaretur, vel alia Homilia, quam ipsa Vita legeretur ^d.

XXV. HONORIUS AUGUSTODUNENSIS, qui floruit circa annum 1130, lib. II de *Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 10:*

Severus presbyter, cognomento Sulpicius, Aquitaniæ provinciæ, vir genere et literis nobilis, scripsit vitam Martini Turonensis episcopi et Paulini Nolanensis ^e, et sorori suæ epistolas multas hortatorias ad amorem Dei et contemptum mundi; scripsit et ad Paulinum duas, et ad alios alias. Sub Arcadio claruit.

XXVI. S. BERNARDUS Claravallensis Abbas, qui obiit anno 1153, Sermonem quem habuit in festo S. Martini, Severi verba usurpat dæpius, et ipsius nomen exprimit, cum dicit:

Audi vero mansuetudinem ejus, sub illo Sulpicio sic scribente: Tantam adversus omnes injurias patientiam assumpserat, ut cum esset summus Sacerdos, imptne etiam ab infimis clericis laederetur, nec propter id eos aut loco unquam amoverit, aut a sua, quantum in ipso fuit, charitate repulerit.

XXVII. CHRONOGRAPHUS SAXO a Leibnitzio editus, qui- que ad annum 1188 annales suos protulit, proinde- que illo ipso tempore vixisse credi potest, pag. 84: Annus Domini ccccvii, Arcadii et Honorii IX, Severus vitam S. Martini elegantè scribit.

XXVIII. GUBERTUS MARTINUS abbas Gemblacensis, qui anno 1208 obiisse dicitur, in elogio seu apologia Severi, quæ habetur apud Boll. 29 Januarii. pag. 968 et seqq.:

Sulpicius Severus, primum beati Martini discipulus, post Bituricensis archiepiscopus, juxta Cennadium in libro quem de viris scripsit illustribus, immo sicut ex gestis ejus patet, quæ in Majori-Monasterio positus legi, ex Aquitaniæ partibus oriundus fuit, et tam disciplinis liberalium artium quam generis nobilitate clarus enituit. Itaque gemina simul et pro-sapiæ et sapientiæ ac scientiæ præpollens gloria, Turonensi constat ex Gregorio Turonensi.

^a Lege protulerunt.

^b In eodem sermone plura ex Severo decerpit, hisdem ut plurimum verbis transcriptis.

^c Lege xxvi.

^d Lectam olim fuisse vitam S. Martini in ecclesia

^e Notat Aubertus Miræus lobi Honorio, dum scribit Severum Paulini vitam scripsisse.

^f Hæc verba habentur in Vita S. Martini prope finem.

quodque inter hujusmodi homines caput est, mediocritatis virtute conspicuus, cum ad viriles mediæ ætatis excrevisset annos, ut vir prudens, mundum in maligno positum esse perpendens, et secundum carnem vivere vel sapere mortem et stultitiam depulans, relictâ domo et cognatione, rebusque propriis in usum pauperum expensis, ad beatum Martinum se contulit; a quo officiose et græte susceptus, ejus se discipulatu incunctanter subdidit, et cum eo in prædicto Majori-Monasterio, donec carne exueretur, vir sanctus familiarissime conversatus est. Recepto denique inter cœli secreta beatissimo Martino, Sulpicius iste Severus, qui ejus discipulatu totus semper inhæserat, cellam Patris per quinquennium, hæreditate videlicet, præclare plus hæres et habitator obtinuit. Quem, scilicet Sulpicium, quâmvīs admodum renitentem, Bituricensis clerus inde extrahens, sanctitate et scientia viri, pariterque amore ductus beati Martini magistri ejus, archiepiscopum sibi sublimavit. Quod a Pelagianis seductus in aliquo a regula orthodoxæ fidei exorbitaverit, nusquam omnino nisi in solo legi Gennadio, qui nescio utrum hoc alicubi et ipse legerit, an ex sola fama, quæ facta et infecta loquitur, didicerit, illud tamen fideliter credo, hunc ejus errorem apud pium judicem Christum, qui pœnitentibus clementer ignoscit, ipsius merita non minorasse, sicut in Ecclesia videmus gloriam sanctitatis ejus non obscurasse; cum auctor idem qui refert deceptum, testetur et correctum, dicens, illum pœnitentiam sibi ipsi imposuisse, ut scilicet silentium usque ad mortem teneret, quatenus tacendo penitus emendaret quod incaute loquendo deliquisset. Et hoc eo magis sit mirum necesse est, quod cum esset clarus genere, sublimis dignitate, episcopus officio, ac per hoc pluribus se debens, publicum desereret, secretum peteret, atque carcerali latebra se prædamans, simulque vigiliis, fame et frigoribus carnem macerans, in spiritu humilitatis et animo contrito Deo satisfaceret. Proinde quis, nisi de Christi pietate diffidens, non dico de ejus salute, sed de maxima ejus sanctitate dubitare jam audeat? Fidelis sermo, et omni acceptione dignus. Et quidni illa taciturnitate solitaria ad diligendum Deum intra se conalesceret cor ejus? quidni in meditatione ejus exardesceret ignis compunctionis (quidni, dum non nisi ad hoc vacat, revocaretur dolor offensionis suæ)? Quo scilicet igne in camino divine probationis examinatus, et fonte lacrymarum, quibus per singulas noctes, id est recordationes ejusdem offensionis, stratum conscientie rigabat, cum hystero purgatoria humillationis aspersus, profecto mundatus est a delicto maximo, et super nivem dealbatus. Itaque quodammodo transiens per ignem et aquam, optimo tempore eductus est in refrigerium. Proinde hunc istud fructiferum, etsi aliquando subripiente vento fallaciter ad Aquilonem transit, non ibi cecidit nec ibi remansit; sed rursus flante Deo regyratum ad Austrum, ibi in fine cecidit, ibique sine fine permanebit. Si autem assertioni meæ solius super his non creditur,

A credatur toti sanctæ Majoris-Monasterii multitudini, quæ sacræ depositionis ejus solemnia festivo quotannis concelebrat officio: cujus celebritati ipse quoque apud eos degens et semel et iterum interfui, et hanc cum cæteris fratribus cum nonnulla devotione iv kalend. Februarii, ut agitur, percolui. Habeatur ergo, ut dignum est pro auctoritate, tantæ fides ecclesiæ, et contrahat et oppilet os suum iniquitas, quæ confessionem et pulchritudinem, quam dedit Dominus sancto suo et excelso in verbo gloriæ, procatet illi nititur abrogare. Gratias tibi ago, doctrix viarum Dei omnipotens sapientia, quæ in eo vicium multam, delapsamque in foveam et in vinculis peccati positum non dereliquisti; sed in fraude circumventum illi assistens, a peccatoribus gratiæ tuæ adversariis liberasti eum, tantaque sublimasti gloria, ut inter filios ejusdem gratiæ computetur, et inter sanctos sors illius sit. Cæterum ne quis de ignorantia fallatur, et me quoque deceptum sanctitatem alterius alteri arrogasse causetur; noverit hunc alium, et alium illum esse Sulpicium, cujus festività xvi kalend. præscripti mensis Februarii in nonnullis ecclesiis celebratur: ambos tamen unius ejusdemque civitatis Bituricensis fuisse archiepiscopos; et hunc quidem ob distinctionem alterius Sulpicium Severum, illum vero Sulpicium Pium appellari. Inveniet autem et diligens annorum supputator hunc illo multum superiorem tempore, cum iste beati Martini, qui tertius Turonicæ præsedet ecclesiæ, ille diebus S. Gregorii, qui nonus decimus eandem rexit ecclesiam, exstiterit. Sulpicius igitur noster iste insignis et elegans, studiorum et operum beatissimi Martini conscriptor, non reprehensionis elogio, sed summo laudis dignus præconio censeatur, qui splendidissimam gemmam aureo luculenti sermonis circumdans eloquio, tam præclarum tamque politum in medio Ecclesiæ speculari portabat, ut omnes boni æmulatores, qui sui sollicitè curam gerentes in veritate salvari cupiunt, in illo quid vitandum, quid appetendum, et unde placendum sit Deo, limpidissime perspiciant.

XXIX. *Ex Chronico Turonensi, quod in annum 1222 desinit, apud Martene tom. V Veterum Scriptorum, etc. pag. 925:*

S. Florentius abbas claret claret et S. Maurilius Andegavensis episcopus Sulpicius maximus et Gallus, et Postumianus, et Clarus, et Briccius, beati Martini Turonensis discipuli.

XXX. *Anonymus in Prologo S. Paulini, ex codice Cluniacensi apud P. Le Brunium in Testimoniis:*

Paulinus sanctus Nolanæ civitatis episcopus, genere Aquitanus, dignitate vero generis urbis Romæ senator clarissimus, exemplo maxime et prædicatione beati Martini Turonensis episcopi, et Delphini Burdegalensis, una cum Severo Sulpicio æque nobili et litterato viro, ex laica et conjugali vita ad perfectionis Christianæ pauperiem ditissimam animatus, omnem pompam et luxum sæculi calcans, quacumque

in hoc sæculo possidebat, juxta Domini præceptum A vendidit et pauperibus erogavit.

XXXI. *Historia Septem Dormientium apud* GREGORIUM
TURONENSEM col. 1726 *novissimæ editionis:*

Nec minus propter ostendendam et charitatis ejus

(*Martini*) abundantiam, qua semper totus affluxit, et originis nobilitatem a Severo primo vitæ ipsius scriptore prætermissam, quam propter, etc., stylum moverimus.

SULPICII SEVERI

CHRONICORUM,

QUÆ VULGO INSCRIBUNTUR

HISTORIA SACRA,

LIBRI DUO.

PROLOGUS.

I. Res a mundi exordio Sacris Litteris editas breviter constringere, et cum distinctione temporum usque ad nostram memoriam carptim dicere aggressus sum; multis id a me studiose efflagitantibus, qui Divina, compendiosa lectione, cognoscere properabant. Quorum ego voluntatem secutus, non pepercì labori meo, quin ea quæ permultis voluminibus præscripta continebantur, duobus libellis concluderem; ita brevitati studens, ut pene nihil gestis subdlexerim. Visum autem mihi est non absurdum, cum usque ad Christi crucem, Apostolorumque actus per Sacram Historiam cucurrissem, etiam post gesta connectere; excidium Hierosolymæ, vexationesque populi Christiani, et mox pacis tempora, ac rursus

B ecclesiarum intestinis periculis turbata omnia locutus. Cæterum illud non pigebit fateri, me, sicubi ratio exegit, ad distinguenda tempora continuandamque seriem usum esse historicis ethnicis, atque ex his, quæ ad supplementum cognitionis deerant, usurpasse; ut et imperitos docerem et litteratos convincerem. Verumtamen ea quæ de sacris voluminibus breviata digessimus, non ita legentibus auctor accesserim, ut prætermissis illis unde hæc derivata sunt, appetantur; nisi, cum illa quis familiariter noverit, hic recognoscat quæ ibi legerit. Etenim universa divinarum rerum mysteria non nisi ex ipsis fontibus hauriri queunt. Nunc initium narrandi faciam.

LIBER PRIMUS.

II. Mundus a Domino constitutus est abhinc annos jam pene sex millia, sicut processu voluminis istius digeremus: quamquam inter se parum consentiant qui rationem temporum investigatam ediderunt. Quod cum vel Dei nutu, vel vitio vetustatis eveniat, calumnia carere debet. Mundo autem condito, homo factus est. Viro Adam, mulieri Eva nomen fuit. Sed constituti in Paradiso, cum interdictam sibi arborem degustassent, in nostram velut exules terram ejecti sunt. Deinde ex his Cain atque Abel nascuntur. Sed Cain impius fratrem interemit. Filium Enoch habuit, a quo primum civitas condita est, auctoris nomine vocitata. Ex hoc Irad, atque ex eo Maviael nascitur. Hic Mathusalem filium habuit; isque Lamech genuit, a quo juvenis quidam occisus

C traditur, nec tamen nomen refertur occisi: quod quidem futuro mysterio fuisse præmissum a prudentibus æstimatur. Igitur Adam, post necem filii minoris, Seth filium procreavit, cum jam tricesimum et ducentesimum annu ætatis impleisset. Vixit autem annos 13 ccccxxx. Seth vero Enos, Enos Cainan, Cainan Malaleel, Malaleel Jared, Jared Enoch genuit, qui ob justitiam translatus a Deo traditur. Hujus filius Mathusala dictus est, qui Lamech genuit, ex quo Noe natus, justitia egregius, et præ cæteris mortalibus Domino charus acceptusque. Qua tempestate, cum jam humanum genus abundaret, angeli, quibus cælum sedes erat, speciosarum forma virginum capti, illicitas cupiditates appetierunt; ac naturæ suæ originisque degeneres, relictis superio-